

SIMINA MARGARETA STANC, *Relațiile omului cu lumea animală: arheozoologia secolelor IV–X d. Hr. pentru zonele extracarpatice de est și de sud ale României*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2006, 297 p.

După o scurtă *Introducere* în care este prezentată structura lucrării și convenitele mulțumiri (p. 7–8), urmează primul capitol, *Istoricul cercetărilor arheozoologice asupra secolelor IV–X d. Hr. din România* (p. 9–10), cercetări care, în țara noastră, se desfășoară de mai puțin de o jumătate de secol.

Al doilea capitol, *Caracterizare fizico-geografică și istorică* (p. 11–26), cuprinde *Poziția geografică, Relieful, Solul, Rețeaua hidrografică, Clima, Vegetația actuală, Fauna actuală de vertebrate și Cadrul cultural istoric*, în acest ultim subcapitol fiind prezentate succint istoria Dobrogei și a spațiului nord-dunărean, principalele culturi și aspecte culturale din perioada tratată de autoare (începând cu Sântana de Mureș – Černjahov și terminând cu Dridu) și popoarele migratoare din primul mileniu al erei creștine de pe teritoriul României.

În următorul capitol, *Material și metode de studiu* (p. 27–38), remarcăm faptul că Simina Stanc a studiat o cantitate imensă de material, pe lângă piesele edite autoarea beneficiind de mai multe loturi osteologice inedite din Dobrogea (Slava Rusă, Adamclisi, Jurilovca, Oltina), Moldova (Gara Banca, Nicolina, Todirești, Poiana, Miorcani) și Muntenia (Răcari). În ceea ce privește metodele de studiu, acestea constau în *Determinarea materialului arheozoologic, Cuantificarea resturilor faunistice, Osteometria, Estimarea sexului la unele mamifere domestice, Estimarea vârstei, Tafonomia și Analiza statistică a datelor*. La sfârșitul capitolului este prezentată o fișă de lucru pentru eșantioane arheozoologice.

În al patrulea capitol (p. 39–107) sunt prezentate eșantioanele studiate – mai întâi cele inedite (sau publicare anterior de autoarea lucrării), apoi cele preluate din literatura de specialitate; pentru fiecare sit arheologic sunt prezentate loturile studiate (pe număr de resturi și pe număr minim de indivizi) pe specii în cadrul mamiferelor domestice, mamiferelor sălbatice, păsărilor, peștilor, reptilelor și moluștelor. În toate situările arheologice pe primul loc se situează, de departe mamiferele domestice, iar în cadrul acestora se detașează bovinele, ovicaprinele și porcinele. Remarcabil este faptul că, pentru fiecare sit arheologic, Simina Stanc prezintă și niște minime informații strict arheologice, în unele cazuri acestea fiind însoțite și de planșe foto.

În următorul capitol, *Studiul anatomo-comparat al resturilor arheozoologice aparținând mamiferelor* (p. 109–154), la început, se găsește o listă cu toate speciile de animale identificate (nu doar mamiferele). În următoarele pagini, în cadrul mamiferelor domestice,

sunt prezentate, pe specii (vită, oaie, capră, porc, cal, măgar și câine), numărul de resturi pentru fiecare dintre oase, date statistice osteometrice și evaluarea înălțimii la greabăn, apoi sunt descrise tipurile de mamifere domestice crescute în așezările din secolele IV–X, făcându-se legătura cu rasele actuale. Mamiferele sălbatice (cerbul, căpriorul, mistrețul, ursul, lupul, vulpea, castorul, iepurele, bursucul și vidra) sunt tratate succint, datorită frecvenței reduse a resturilor acestora în așezările studiate; în cadrul lor, cca. 90 % dintre oase aparțin primelor trei specii.

În capitolul al șaselea, *Evaluarea resurselor animale utilizate în economia alimentară* (p. 155–184), sunt tratate îndeletnicirile legate de eșantioanele studiate de autoare. În ceea ce privește pescuitul, sunt prezentate speciile identificate, talia exemplarelor și, pe baza eșantioanelor studiate, pentru fiecare sit în parte, ponderea deținută de pește raportată la celelalte animale. În cazul în care resturile de pește lipsesc, Simina Stanc demonstrează practicarea pescuitului în unele așezări nu doar pe baza mediului geografic (prezența unor ape în apropiere), ci și pe a materialelor arheologice descoperite – cârlige, greutăți sau ace pentru împletit plase.

În subcapitolul dedicat vânătorii, este analizată ponderea resturilor de mamifere sălbatice raportată la cea deținută de speciile domestice și, în cadrul primelor, prin raportul dintre oasele de cerb, căprior și mistreț. Autoarea face și o comparație între arealul de răspândire antic și cel actual pentru fiecare specie. În partea referitoare la creșterea animalelor, după o listă cu speciile de mamifere și păsări identificate, sunt analizate proporțiile în care se găsesc resturile osteologice ale speciilor în cadrul fiecărui sit arheologic, o atenție deosebită fiind acordată raportului dintre bovine, ovicaprine și porcine.

În *Strategia de exploatare a mamiferelor* (p. 185–196) sunt prezentate vârstele la care sunt sacrificate speciile și raportul dintre indivizii imaturi și cei maturi pentru fiecare eșantion tratat. Următoarele două capitole, *Prelucrarea osului și a cornului* (p. 197–208) și *Ofrande animale depuse în morminte de secole IV–X*, demonstrează faptul că Simina Stanc, deși biolog ca formație, are bogate cunoștințe de istorie și arheologie. Mai mult, aceasta identifică o serie de oase în curs de prelucrare sau chiar unelte în propriile-i eșantioane, pe care le încadrează corect din punct de vedere tipologic.

Lucrarea mai cuprinde concluziile clare (p. 225–228), rezumatul în limba engleză (p. 229–237), lista figurilor, tabelelor și a planșelor – în aceeași limbă, bibliografia

consistentă (p. 243–251) și anexele cu date osteometrice (p. 252–297).

Toate cele enunțate fac din *Relațiile omului cu lumea animală: arheozoologia secolelor IV–X d.Hr. pentru zonele*

extracarpătice de est și de sud ale României o lucrare utilă tuturor specialiștilor, indiferent de perioada care-i preocupă.

DOREL PARASCHIV